

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1947-1948.

SÉANCE DU 11 NOVEMBRE 1947.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner la proposition de loi complétant, en ce qui concerne les frais de procédure, les lois coordonnées sur les accidents du travail.

(Voir le n° 153 (session de 1946-1947) du Sénat.)

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1947-1948.

VERGADERING VAN 11 NOVEMBER 1947.

Verslag uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsvoorstel tot aanvulling, wat betreft de kosten van rechtspleging, van de samengeschakelde wetten op de arbeidsongevallen.

(Zie n^r 153 (zitting 1946-1947) van de Senaat.)

Présents : MM. ROLIN, président; Mme CISELET, MM. DE CLERCQ, DELMOTTE, DERBAIX, FONTEYNE, GUINOTTE, HANQUET, KLUYSKENS, LAGAE, LOHEST, SIRONVAL, Mme SPAAK, MM. VAN REMOORTELT, VAN ROOSBROECK et ANCOT, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

La proposition de loi de l'honorable M. Fonteyne et consorts s'inspire du désir de mettre fin à une controverse jurisprudentielle relative à l'incidence des frais de procédure en matière d'accidents du travail. Cette controverse est exposée d'une manière concise dans les développements par lesquels les auteurs de la proposition ont entendu justifier celle-ci.

L'une des deux thèses en présence applique dans toute sa rigueur la règle générale énoncée à l'article 130 du Code de Procédure Civile, à savoir que « toute partie qui succombera sera condamnée aux dépens. »

L'autre fait fléchir cette règle devant la considération que l'indemnité accordée à la victime d'un accident du travail doit être intégrale, ce qui n'est plus le cas lorsqu'on impose à la victime qui s'est trompée de bonne foi sur l'étendue de ses droits, la charge des frais souvent considérables de la contestation qu'elle a soulevée. On songe surtout ici au coût de l'expertise médicale à laquelle les parties n'échappent pratiquement jamais en cette matière.

Il ne nous semble pas que cette dernière théorie soit fondée. Car la charge des frais n'est pas un prélèvement opéré sur l'indemnité revenant à la victime. Elle est la rançon légale de la perte du procès.

Aussi bien est-ce dans ce sens que la question a été résolue par la Cour de Cassation dans un arrêt

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsvoorstel van de geachte heer Fonteyne cs. gaat uit van het verlangen een einde te maken aan een rechtsprakelijk twistpunt betreffende de vraag wie de gerechtskosten in zake arbeidsongevallen moet dragen. Dit twistpunt is op bondige wijze uiteengezet in de toelichting waarmede de indieners van het voorstel ditzelve hebben willen verantwoorden.

Eén van de twee tegenover elkaar staande stellingen past in zijn volle gestrengheid de in artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verkondigde algemene regel toe, zegge dat « de partij die in het ongelijk wordt gesteld veroordeeld wordt tot de kosten ».

De andere wil van deze regel afwijken ten aanzien van de beschouwing dat de aan het slachtoffer van een arbeidsongeval verleende vergoeding tot het volle bedrag moet worden uitgekeerd, hetgeen niet meer het geval is wanneer men aan het slachtoffer, dat zich te goeder trouw over de omvang van zijn rechten heeft vergist, de vaak aanzienlijke kosten van de betwisting dat het heeft doen ontstaan ten laste legt. Men denkt hier vooral aan de kosten van de medische keuring waaraan de partijen in de praktijk te dezer zake nooit ontkomen.

Het komt ons niet voor dat deze laatste theorie gegrond zij. Want de last van de kosten is geen afneming op de aan het slachtoffer toekomende vergoeding. Hij is de wettelijke prijs van het verliezen van het proces.

Het is dan ook in die zin dat het vraagpunt door het Hof van Verbreking werd opgelost in een arrest

du 26 novembre 1942 (*Pas.* 1942, 1, 297, et note de M. l'avocat général Hayoit de Termicourt).

Il faut donc admettre qu'une intervention législative est nécessaire, si l'on veut imposer dans tous les cas au chef d'entreprise ou à son assureur les frais de procédure de l'action en indemnité ou en revision.

Cette innovation s'impose-t-elle en saine justice ?

Il est apparent que la juridprudence qui déroge à la stricte application de l'article 130 du Code de Procédure Civile s'est laissée guider par une pensée d'humanité en faveur de la victime de l'accident. C'est à regret que l'on voit imposer à cette victime la charge onéreuse d'une expertise médicale, lorsqu'elle ne fait que poursuivre de bonne foi ce qu'elle croit être son droit. Il serait raisonnable de concevoir que les frais de procédure font partie du risque que la loi du 24 décembre 1903 a mis pour moitié à charge du chef d'entreprise et pour moitié à charge de l'ouvrier. Et l'on eût pu, sans déroger à la logique, appliquer ce principe du forfait dans le risque aux frais de procédure comme au dommage lui-même. Depuis la loi du 24 décembre 1903, la législation des accidents du travail s'est montrée plus généreuse pour l'ouvrier, auquel elle a, par ailleurs, assimilé d'autres catégories de travailleurs. Elle a réduit le risque en sa faveur suivant une réglementation fort minutieuse et aussi fort diverse d'après les cas d'application qui peuvent se présenter. On tomberait dans des complications très grandes, en voulant, sur la base de cette réglementation, répartir le risque des frais entre les parties litigantes. Si l'on en tentait l'expérience, la plus grande partie de ces frais serait dans tous les cas mise à charge du chef d'entreprise. Pour faire œuvre pratique et simple, il convient donc d'imposer au chef d'entreprise la totalité des frais dans tous les cas.

C'est dans ce sens que s'exprime la proposition de loi et que conclut votre Commission.

La proposition de loi excepte toutefois à juste titre le cas de mauvaise foi. Et elle ajoute que cette mauvaise foi doit être manifeste.

Cette exception se défend par elle-même. Car il ne peut être question d'encourager les procès considérés ou téméraires. Mais pourquoi dire que la mauvaise foi doit être manifeste ? En fait, ce sera toujours le juge qui appréciera la mauvaise foi de la victime. Pour qu'il l'admette, il faudra nécessairement qu'elle se manifeste à ses yeux, si bien que le qualificatif « manifeste » n'ajoute aucun élément réel à la qualité de la mauvaise foi. Il invite en revanche les parties à ergoter sur le caractère manifeste ou non d'une mauvaise foi suffisamment avérée par le fait qu'on en peut discuter le caractère. Tel est le motif pour lequel votre Commission propose la suppression de l'adjectif « manifeste ».

van 26 November 1942. (*Pas.* 1942, 1, 297 en nu van de heer advocaat-generaal Hayoit de Termicourt.)

Men moet dus aannemen dat wetgevende tussenkomst nodig is indien men in alle gevallen aan bedrijfsleider of aan zijn verzekeraar de gerechtskosten van de vordering tot schadevergoeding herziening wil opleggen.

Is deze noviteit naar gezonde rechtsbegrippen geboden ?

Het blijkt duidelijk dat de rechtspraak die van de stipte toepassing van artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering afwijkt, is gegeven is door menselijkheid ten gunste van het slachtoffer van het ongeval. Met leedwezen zijn men aan bedoeld slachtoffer de zware last van een medische keuring opleggen, wanneer het niet anders doet dan te goeder trouw vervolgen wat het meer zijn goed recht te zijn. Redelijkerwijs zou men zich kunnen voorstellen dat de gerechtskosten deel uitmaken van het risico dat bij de wet van 24 December 1903 voor de helft ten laste van het bedrijf, hoofd en voor de helft ten laste van de arbeider gelegd werd. En zonder van de logica af te wijken zou men dit beginsel van een vast aandeel in het risico tot de gerechtskosten evenals tot de schade zelf hebben kunnen uitbreiden. Sedert de wet van 24 December 1903, heeft de wetgeving op de arbeidsongevallen zich milder getoond voor de werkmans met wie zij trouwens andere categorieën van arbeiders gelijkgesteld heeft. Zij heeft het risico te zijner gunste verminderd volgens een zeer nauwkeurige en ook zeer verscheiden reglementering volgens de gevallen van toepassing die zich kunnen voordoen. Men zou de zaken zeer ingewikkeld maken door op grond van die reglementering, het risico van de kosten onder de twistende partijen te verdelen. Mocht men in die zin een proef nemen, dan zou het grootste gedeelte van die kosten in elk geval ten laste van de bedrijfsleider gesteld worden. Om praktisch en eenvoudig werk te leveren, dient de totaliteit van de kosten in alle gevallen aan de bedrijfsleider opgelegd.

In die zin drukt het wetsvoorstel zich uit en besluit ook uw Commissie.

Het wetsvoorstel maakt evenwel terecht een uitzondering voor het geval van kwade trouw. En het voegt er aan toe dat die kwade trouw klaarblijkelijk moet zijn.

Deze uitzondering verdedigt zichzelf. Want er kan geen sprake van zijn de onberedeneerde of roekeloze processen aan te moedigen. Maar waarom zegt men dat de kwade trouw klaarblijkelijk moet zijn ? Komt dit er niet op neer de weg voor nutteloze betwistingen open te stellen ? In feite zal het steeds de rechter zijn die over de kwade trouw van het slachtoffer zal oordelen. Om die door hem te doen aanvaarden zal het noodzakelijk zijn dat zij in zijn ogen duidelijk blijkt, zodat het hoedanigheidswoord « klaarblijkelijk » geen enkel werkelijke factor aan de hoedanigheid van de kwade trouw toevoegt. Daarentegen worden de partijen er door aangezet te vitten over het al dan niet

La modification proposée sous l'article 29bis des lois coordonnées sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail, devient donc, dans le dessein de votre Commission :

« Sauf le cas de mauvaise foi, les dépens de toutes actions fondées sur la présente loi seront mis à charge du chef d'entreprise ou de son assureur. »

* * *

La proposition de loi a été adoptée à l'unanimité moins une abstention; le rapport à l'unanimité.

Le Rapporteur,
R. ANCOT.

Le Président,
H. ROLIN.

klaarblijkelijk karakter van een, door het feit dat men over het karakter er van kan discussiëren, genoegzaam uitgewezen kwade trouw. Om die reden stelt uw Commissie voor het hoedanigheidswoord « klaarblijkelijk » weg te laten.

De wijziging voorgesteld onder artikel 29bis der samengeschatte wetten op het herstel van de schade ingevolge arbeidsongevallen, wordt dus in het opzet van uw Commissie :

« Behoudens het geval van kwade trouw, vallen de kosten van alle vorderingen gesteund op deze wet ten laste van de bedrijfsleider of van diens verzeekerder. »

* * *

Het wetsvoorstel werd bij eenparigheid aangenomen; één lid onthield zich; dit verslag werd bij eenparigheid aangenomen.

De Verslaggever,
R. ANCOT.

De Voorzitter,
H. ROLIN.